

prof. n. UAM dr hab. Eryk Kosiński

kierownik Zakładu Publicznego Prawa Gospodarczego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja

rozprawy doktorskiej pana mgr. Jarosława Bączyka pt. *Sportowa działalność gospodarcza. Pomiędzy regulacją a reglamentacją*, napisanej pod kierunkiem prof. n. UŚ d-ra hab. Mirosława Pawelczyka, Katowice 2020

I.

Autor pan mgr Jarosław Bączyk przygotował rozprawę doktorską pt. *Sportowa działalność gospodarcza. Pomiędzy regulacją a reglamentacją*, napisaną pod kierunkiem prof. n. UŚ d-ra hab. Mirosława Pawelczyka.

Praca liczy łącznie 480 stron maszynopisu, w tym 452 stron tekstu podstawowego wraz z *Wprowadzeniem* (s. 9-21) oraz wieńczącym pracę *Podsumowaniem* (s. 446-460).

Cytowana i przywoływana przez Autora literatura przedmiotu obejmuje łącznie 108 pozycji (zestawionych alfabetycznie w *Bibliografii*, znajdującej się na stronach 461-467 rozprawy). Ponadto Autor sięgnął do innych źródeł, jak źródła internetowe (łącznie 89 pozycji, zestawionych wykazie zat. *Źródła internetowe*, s. 468-474, niestety nie uwzględnionym w *Spisie treści* na początku rozprawy) oraz licznych orzeczeń polskiego Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, wojewódzkich sądów administracyjnych, sądów apelacyjnych, Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wykaz wykorzystanego orzecznictwa znajduje się na s. 475-480, i podobnie jak wykaz źródeł internetowych nie jest uwzględniony w *Spisie treści* na początku rozprawy).

W pracy wykorzystano liczne pozycje literatury obcojęzycznej, dokładnie anglojęzycznej, niemniej wykorzystuje się także nieliczne pozycje niemieckojęzyczne.

Praca zawiera wykaz skrótów (s. 6-8), wykaz literatury (bibliografia; s. 461-467), wykaz źródeł internetowych (s. 468-474) oraz wykaz orzecznictwa (s. 475-480). Mankamentem pracy

jest brak wykazu aktów prawnych oraz wykazu form graficznych (pomimo ich występowania w

pracy, s. 202).

II.

Na wstępie recenzji podnieść należy, że tak zarówno obrany przez Autora obszar badawczy, jak i konkretna tematyka przedmiotowej pracy doktorskiej są niezwykle interesujące tak zarówno z naukowego punktu widzenia, jak i z perspektywy praktycznej.

Chciałbym podkreślić, iż mnie osobście jako byłemu członkowi Wydziału Organizacyjno-Prawnego Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej w Poznaniu (w latach 2013-2016) tematyka organizacji sportu w Polsce, w tym funkcjonowania związków sportowych oraz prawnych form podejmowania i wykonywania działalności sportowej, jest bliska i zapoznana.

Jak sam Autor zauważa we *Wprowadzeniu* do swej rozprawy doktorskiej „[R]ozprawa jest poświęcona prawnym aspektom sportowej działalności gospodarczej, w szczególności w zakresie stosowania prawa i ogólnego stanu prawodawstwa dedykowanego temu obszarowi” (s. 13). Jako cel tak szeroko wskazanego zakresu przedmiotowego badań w zakresie Autor wskazuje na „systematyzowanie i sklasyfikowanie mechanizmów jurydycznych występujących w prawie polskim, ale również i europejskim”. Dokonanie wymienionego zabiegu w dalszej kolejności pozwała „ustalić charakter i skutek odrębności przepisów dedykowanych sportowej działalności gospodarczej”. W konsekwencji Autor ponownie definiuje cel pracy wskazując na „przedstawienie równoległych systemów – gałęzi prawa w obszarze sportu, ale również ustalenie ich wzajemnych relacji, porównanie i wyciągnięcie wniosków dotyczących możliwości klasyfikowania całości jako zbioru przepisów wykazujących zbieżne cechy, przypisywane konkretnym obszarom prawa sektorowego, które można odnaleźć w innych dziedzinach gospodarczych, takich jak energetyka, transport czy telekomunikacja” (s. 14 rozprawy).

Jak wynika z lektury *Wprowadzenia* do przedmiotowej rozprawy doktorskiej podstawowe pytanie badawcze postawione przez Autora brzmi następująco: „czy sportowa działalność gospodarcza może być klasyfikowana jako obszar działalności regulowanej, przejawiającej cechy autonomicznej, sektorowej działalności gospodarczej” (s. 14). Pytanie to można i należy traktować jako główną hipotezę badawczą sformułowaną przez Doktoranta. Na marginesie zazwyczaj należy, że hipoteza ta zawarta jest już w samym tytule rozprawy doktorskiej.

W drugim rzędzie Autor wskazuje (uzupełniająco) na 7 problemów, których postawienie i rozwiązanie jest konieczne aby odpowiedzieć na podstawowe pytanie badawcze (j.w.):

1. ustalenie zakresu reglamentacji w sportowej działalności gospodarczej
2. ustalenie źródeł oraz zakresu regulacji w sportowej działalności gospodarczej,
3. ustalenie wzajemnych relacji przepisów o charakterze reglamentacyjnym i regulacyjnym dla dwóch reżimów prawnych, sklasyfikowanych jako powszechnie obowiązujące przepisy prawne oraz przepisy prawne przygotowywane i ustalane przez różnego rodzaju organizacje pozarządowe i pozalegislacyjne w rozumieniu przepisów powszechnie obowiązującego prawa
4. dokonanie analizy struktury prawnoorganizacyjnej działalności sportowej w Polsce
5. ustalenie wzajemnych relacji podmiotowych i form prawnoorganizacyjnych w strukturze wertykalnej i horyzontalnej, istniejących na płaszczyźnie polskiego sportu w aktualnym stanie prawnym
6. ustalenie występowania monopolu dla rynku właściwego w sektorowej działalności gospodarczej
7. dokonanie analizy prawnej podwójnej roli Polskich Związków Sportowych jako regulatora rynku właściwego w danej dyscyplinie sportowej i jednoczesnego monopolisty na rynku właściwym w danej dyscyplinie sportu.

Analiza postawionego problemu, jak wskazuje Autor, odbywa się na gruncie prawa gospodarczego publicznego, ale też prawa gospodarczego prywatnego oraz prawa administracyjnego (s. 19 rozprawy; w rozprawie widoczne są badania w zakresie prawa administracyjnego materialnego, ale też ustrojowego i procesowego).

Podstawową metodą badawczą zastosowaną przez Autora w jego badaniach jest metoda formalno-dogmatyczna, tak więc w istocie metoda analityczna (filozofii analitycznej, współcześnie wyjściowego składnika metody formalno-dogmatycznej), ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych osiągnięć semiotyki, a także logiki deontycznej, w zakresie badania tekstów (norm, pojęć) prawnych.

Ponadto zastosowana jest także metoda prawnoporównawcza (komparatystyka) w obszarze badań nad prawem pozytywnym Polski, Unii Europejskiej, prawem międzynarodowym obowiązującym w zakresie regulacji działalności sportowej. W zakresie poddawania analizie generalnego ustrojowego modelu organizacji sportu Autor sięga, w celu porównania, do systemów prawnych USA (s. 322-327), Francji (s. 328-329), Wielkiej Brytanii (s. 330-334), Niemiec (334-

336). Czyni to jednakże na poziomie bardzo ogólnym, w istocie bez szczegółowej analizy porównawczej tych systemów.

W pracy ocenie krytycznej poddana zostaje literatura naukowa, przede wszystkim prawnicza, ale także ekonomiczna i politologiczna. Literatura prawnicza to monografie, prace zbiorowe, artykuły w czasopismach naukowych oraz publikacje naukowe i popularnonaukowe, źródła internetowe z zakresu szeroko rozumianego prawa sportowego (prawa działalności sportowej), jak i z innych dziedzin prawa. Wykorzystana literatura to przede wszystkim literatura polska oraz zagraniczna literatura anglojęzyczna oraz nieliczne pozycje niemieckojęzyczne.

Ponadto analizie poddane zostaje, co wymaga szczególnego podkreślenia, niezwykle bogate orzecznictwo zarówno polskich sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, Trybunału Konstytucyjnego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Ponad powyższe Autor analizuje różnorodne pozasądowe formy rozstrzygania sporów sportowych (jak arbitraż, mediacja czy koncyliacja) oraz różnego typu akty stosowania prawa przez organy administracji rządowej, samorządowej, organów federacji oraz związków sportowych.

Ilość przeanalizowanych przez Autora orzeczeń oraz innych aktów jest zaiste imponująca. Stanowi to zdecydowanie bardzo duży walor recenzowanej rozprawy.

Autor w toku badań stosuje także metodę prawnohistoryczną w zakresie ustalenia i analizy zmian w obowiązujących regulacjach prawnych dotyczących działalności sportowej.

III.

Przechodząc do szczegółowej analizy recenzowanego tekstu pragnę zauważyć, że słusznie Autor rozpoczyna pracę od zakreślenia istotnej siatki pojęciowej i definicji pojęć podstawowych z punktu widzenia podjętego tematu badawczego. Pozwala to na płynne i logiczne przechodzenie od zagadnień ogólnych, poznawczych na poziomie generalnym, wyjaśniających podstawowe kwestie pojęciowe i konstrukcyjne (działalność gospodarcza, reglamentacja gospodarcza, regulacja sektorowa, sport, prawo sportowe, itd.), do istoty zagadnienia charakteru prawnej regulacji sportowej działalności gospodarczej.

W Rozdziale I. pracy zat. *Działalność gospodarcza w prawie polskim* (s. 22-96) zdefiniowane i omówione dogłębnie zostają pojęcia działalności gospodarczej i przedsiębiorcy.

Wymienione rozważania nad istotą tych pojęć Autor rozpoczyna od analizy prawnych gwarancji wolności gospodarczej (czy wolności działalności gospodarczej, swobody przedsiębiorczości) w prawie Unii Europejskiej oraz w prawie polskim.

W Rozdziale II. pracy zat. *Systematyka pojęcia reglamentacji oraz regulacji działalności gospodarczej* (s. 97-138) Autor definiuje i analizuje pojęcia: reglamentacji działalności gospodarczej oraz regulacji sektorowej. Można w tym miejscu jedynie zaważyć brak wykorzystania oraz odniesienia się do prac recenzenta niniejszej rozprawy, jak: *Regulacja prokonkurencyjna nową funkcją państwa? Rozważania na przykładzie regulacji sektora elektroenergetycznego Unii Europejskiej*, w: *Funkcje współczesnej administracji gospodarczej. Księga dedykowana Profesor Teresie Rabskiej*, pod redakcją Bożeny Popowskiej, Poznań 2006 (s. 183-210); *Regulacja sektorowa – stałość czy zmienność pojęcia?* w: *Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarkę*, red. Andrzej Powałowski, CH Beck, Warszawa 2016 (s. 97-121); *Regulacja sektora energetycznego w Unii Europejskiej oraz na Ukrainie. Cele i prawne środki regulacji sektora energetycznego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019 (tę pracę Autor dostrzega w *Podsumowaniu*, s. 456-457, nie umieszcza jej jednak na liście *Bibliografii*). Z kolei w zakresie szeroko rozumianej regulacji (regulacja gospodarcza *sensu largo*) polecam swoje prace pt. *Regulacja prawna trybu przygotowania finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012. Wybrane zagadnienia*, w: Bożena Popowska (redakcja), *Swoistość procedur publicznego prawa gospodarczego*, Poznań 2013 (s. 219-236), oraz pt. *Prawna regulacja organizacji rynku hazardowego w Polsce. Wybrane zagadnienia w świetle nowego projektu zmiany ustawy o grach hazardowych z 2009 r.*, w: *Kultura bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje*, red. Juliusz Piwowarski, Andrzej Wawrzusin, Nr 26, kwiecień-czerwiec, Kraków 2017 (s. 172-197).

W kolejnym Rozdziale III. pracy zat. *Pojęcie i źródła prawa sportowego* (s. 139-201) Autor definiuje, wytycza granice oraz poddaje szczegółowej analizie pojęcia: sportu i prawa sportowego, oraz wskazuje na źródła prawa sportowego tak w zakresie prawa publicznego jak i prawa prywatnego, trafnie uwzględniając specyfikę autonomii organizacji sportu we współczesnym państwie.

W Rozdziale IV. pracy zat. *Systematyka i charakterystyka podmiotów występujących w obszarze prawa sportowego* (s. 202-317) analizie poddana zostaje struktura organizacyjna (ustrojowa) sportu w Polsce. Omówieniu podlegają organizacje sportowe o różnym charakterze i wszystkich możliwych szczeblach, w tym na poziomie międzynarodowym, państwowym

(ogólnokrajowym, centralnym, lokalnym. Autor nadto analizuje zagadnienie statusu indywidualnych uczestników (podmiotów) sektora sportowego, jak menedżer, trener i wreszcie zawodnik (s. 246-263). Analizie podlega ich status publicznoprawny oraz prywatnoprawny, co należy dostrzec z pełną aprobatą.

W Rozdziale V. *Zagadnienia prawnoпорównawcze organizacji działalności sportowej na świecie i w Polsce* (s. 318-342) badaniu poddane zostają państwowe systemy organizacji sportu (szeroko rozumianej działalności sportowej). W zakresie poddawania analizie generalnego ustrojowego modelu organizacji sportu Autor sięga, w celu porównania, do systemów prawnych USA (s. 322-327), Francji (s. 328-329), Wielkiej Brytanii (s. 330-334), Niemiec (334-336). Czynniki to jednakże, jak wyżej już wspominałem, na poziomie bardzo ogólnym, bez szczegółowej analizy porównawczej wymiennionych systemów. Szczegółowej analizie podlega natomiast system organizacji sportu na poziomie Unii Europejskiej oraz w Polsce.

Wreszcie w Rozdziale VI. Autor przechodzi do centralnego zagadnienia swej rozprawy, tj. do „mechanizmów” (środków prawnych, instrumentów) regulacyjnych wprowadzanych przez prawo sportowe, wskazując na: monopol prawny polskiego związku sportowego w ramach danej dyscypliny sportu oraz szereg uprawnień związków wynikających ze wskazanego monopolu (np. uprawnienie do utworzenia ligi zawodowej, s. 347); wymogi organizacyjne dotyczące federacji sportowych i związków sportowych (s. 357-358); wymogi dotyczące członków władz polskich związków sportowych (s. 358-361); zakazy łączenia stanowisk (swoiste rozdzielenie, *undundling*), w tym rozdzielenie wykonywania funkcji administracyjnych w polskich związkach sportowych z prowadzeniem sportowej działalności gospodarczej), zakaz łączenia stanowisk w różnych organach (władzach) związku sportowego, zakaz łączenia stanowiska członka zarządu związku sportowego z pracą w ministerstwie właściwym ds. kultury fizycznej oraz z funkcją trenera kadry narodowej czy inną funkcją w sztabie szkoleniowym kadry narodowej, itd. (s. 363-365); obowiązek Instytucyjny członków zarządów oraz organów kontrolnych związków sportowego (s. 365-369); zezwolenia na odbywanie imprez masowych (s. 369-379); regulamentacja w zakresie formy organizacyjno-prawnej prowadzenia sportowej działalności gospodarczej (s. 379-393). Co więcej, Autor wyróżnia ponad powyższe mechanizmy regulacyjne o charakterze prywatnoprawnym, zasadniczo pozostające w gestii polskich związków sportowych (jak licencja na dla klubów sportowych na uczestnictwo w sporcie kwalifikowanym). Autor w tym miejscu zauważa kontrowersje wokół charakteru prawnego działań polskich związków sportowych w tym zakresie (przed wszystkim udziałem w licencji klubom sportowym), składając się ku temu, że są to czynności pozostające w domenie zarówno prawa prywatnego, jak i prawa publicznego

(administracyjnego), czyli o charakterze hybrydowym, łącząc elementy prywatnoprawne z publicznoprawnymi (s. 398-399). Koresponduje to ze stanowiskiem Autora w zakresie statusu prawnego polskiego związku sportowego jako *quasi*-organu administracji publicznej. Z drugiej jednak strony Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w orzeczeniu C 415/93 (sprawa Bosman) wyraźnie stwierdził, że w relacjach związków (federacji) sportowych z podmiotami sektora działalności sportowej (ryнку sportowego) stosowane winny być przepisy prawa prywatnego, co wiąże się z autonomią związku sportowego w stosunku do władz państwowych (patrz A. Szwarc, *Tzw. sprawa Bosmana z polskiej perspektywy; Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2006). Autor zauważa to w swej pracy (s. 448).

IV.

Przechodząc do ogólnej oceny merytorycznej recenzowanej rozprawy pragnę podkreślić, że prezentowane przez Autora tezy oraz pytania badawcze należy ocenić jako trafne i dobrze postawione.

W tym kontekście uznać należy, że układ pracy stanowi konsekwencję i odzwierciedla główne oraz uzupełniające pytania badawcze, postawione na początku badań.

Całościową koncepcję pracy, w tym jej układ oraz systematykę poszczególnych rozdziałów, uznać należy za w pełni poprawną i adekwatną.

Niezwykle cenna jest zawarta w rozprawie analiza statusu prawnego polskich związków sportowych. Autor dostrzega ich szczególne władztwo administracyjne, przychylając się do poglądu, zgodnie z którym związki te są *quasi*-organami administracji publicznej, tzn. formalnie nie posiadając tego statusu w istocie wykonują zadania administracji publicznej oraz dysponują takimi uprawnieniami władczymi jak organy administracji publicznej (s. 351-357).

Wartościowe są rozważania Autora w zakresie charakteru prawnego przepisów regulujących (w szerokim rozumieniu) działalność sportową (czy rynek sportu), czy inaczej funkcji państwa i jego aparatu administracji jaką przepisy te realizują. Autor w wyniku badań dochodzi do wniosku, że przepisy te mają charakter regulacji sektorowej (realizują funkcję regulacyjną), podobnie jak w przypadku sektorów energetycznego, transportowego czy telekomunikacyjnego (do których to regulacji sektorowych Autor w swej rozprawie przeprowadza równoległe, ogólne, porównanie). Jego zdaniem regulację sektorową określa występowanie trzech elementów koniecznych: reguł ustalających funkcjonowanie rynku właściwego; możliwości powoływania czy tworzenia organów (instytucji) nadzoru („sprawujących pieczę” nad sektorem);

oraz funkcjonowanie prywatnych podmiotów realizujących interwencjonizm państwowy w danym sektorze gospodarki.

Na marginesie w tym miejscu polecam Autorowi lekturę swojego artykułu pt. *Regulacja sektorowa – stałość czy zmienność pojęcia?* (j.w.). W tym opracowaniu wskazałem na różne formy osiągania efektów regulacji sektorowej, poza typowym publicznoprawnym interwencjonizmem.

Koncepcja regulacji sektorowej w ujęciu prezentowanym przez Autora bliska jest więc amerykańskiej tzw. regulacji gospodarczej (ang. *economic regulation*), który to typ interwencjonizmu państwowego w USA obowiązywał do lat 80. XX wieku (do procesu deregulacji, rozpoczętego w 1978 r.). Można pokrótce regulację gospodarczą zdefiniować jako szeroki interwencjonizm państwa w gospodarce „modyfikujący i ograniczający rolę konkurencji jako instrumentu kierującego decyzjami gospodarczymi” („*Regulation*’ means that competition as an instrument for guiding economic decisions is restricted and modified by a system of government intervention in the market”); tak Herbert Baum [w:] *Possibilities and Limits of Regulation in Transport Policy*, Economic Research Centre, European Conference of Ministers of Transport 1983, s. 11). Patrz szeroko w tym zakresie w monografii mojego autorstwa pt. *Regulacja sektora energetycznego w Unii Europejskiej oraz na Ukrainie. Cele i prawne środki regulacji sektora energetycznego* (j.w.).

Ja przez regulację sektorową rozumiem „szczególną konstrukcję prawniczą, czyli zabieg teoretyczny, owoc procesu intelektualnego, o istotnym znaczeniu poznawczym i praktycznym”, „szczególną ingerencja państwa w gospodarkę, skierowana do sektorów sieci infrastrukturalnych (tak zarówno przedsiębiorców tych sektorów, jak i odbiorców i konsumentów towarów i usług, regulacja sektorowa to szczególna ingerencja państwa w gospodarkę, skierowana do sektorów sieci infrastrukturalnych (tak zarówno przedsiębiorców tych sektorów, jak i odbiorców i konsumentów towarów i usług, oraz wszystkich innych podmiotów powiązanych w różnorodny sposób z sektorem), którą wyróżniają od innych form interwencji państwa w gospodarkę następujące cechy (elementy):

1. szczególne podmioty, adresaci regulacji sektorowej (przepisów prawnych o charakterze regulacyjnym oraz aktów stosowania prawa): przedsiębiorcy sektorów sieci infrastrukturalnych, często posiadający pozycją naturalnego monopolisty na rynku, oraz odbiorcy i konsumenci dóbr i usług dostarczanych (świadczonych) przez tych przedsiębiorców;
2. szczególny rodowód przedsiębiorców przedmiotowych sektorów gospodarki (sektory sieci infrastrukturalnych): z reguły dawne państwowe monopole; post-państwowe

- przedsiębiorstwa; skomercjalizowane i ewentualnie podlegające prywatyzacji (choćby częściowej) na skutek odejścia od interwencji poprzez własność (nacionalizacji) i koncepcji państwa świadczącego;
3. szczególny charakter infrastruktury znajdującej się w posiadaniu (zarządzanej przez) przedmiotowych przedsiębiorców: wielka infrastruktura techniczna o gigantycznej wartości, warunkująca możliwość podjęcia i wykonywania działalności w danym sektorze (bariera wejścia na rynek); przedmiot zastosowania doktryny urządzeń koniecznych (ang. *critical facilities, essential facilities*) i prawa dostępu do infrastruktury (*Third Party Access, TPA*);
 4. występowanie tzw. organu regulacyjnego (regulatora rynku): sektorowego, wyspecjalizowanego organu administracji publicznej, niezależnego od pozostałych organów państwa, o szczególnym zakresie działania i kompetencjach, rozporządzającego specjalistyczną merytoryczną wiedzą pozwalającą na dokonanie fachowej analizy ekonomicznej rynku;
 5. występowanie uznania regulacyjnego, ograniczonego wynikami przeprowadzanych obowiązkowo badań (analiz) rynkowych (ekonomicznych) i ogólnie celami interwencji regulacyjnej, oraz poddanie kontroli sądowej;
 6. wysoki poziom interesu publicznego w interwencji państwa, odzwierciedlonego w szczególnych celach regulacyjnych oraz przypisanych im środkach realizacji; oddawany przez określenie „misja regulacyjna” (ang. *regulatory mission*);
 7. występowanie w przedmiotowych sektorach gospodarki dóbr publicznych (dóbr zbiorowych i opiekuńczych), tj. takich dóbr, które, po pierwsze, są kluczowe zarówno z punktu widzenia społecznego (gwarantują odpowiedni poziom egzystencji dla ludności - gospodarstw domowych), jak i dla przedsiębiorców, ogółu społeczeństwa oraz państwa (przerwy w dostawach stanowią poważne zagrożenie dla życia i zdrowia ludności oraz uniemożliwiają funkcjonowanie aparatu państwa); po drugie, przedmiotowe dobra i usługi są wytwarzane i alokowane nie w pełni zgodnie z kryteriami wolnego rynku (zastosowanie znajduje ekonomiczna teoria wyboru publicznego);
 8. szczególne cele regulacji (cele regulacyjne); ogólne, ekonomiczne, społeczne, w zakresie bezpieczeństwa;
 9. dominująca metoda regulacji polegająca na działaniach władczych o charakterze *ex ante*, ale także o charakterze *ex post* i hybrydowym;
 10. duży stopień przesycenia ekonomią (zjawisko jurydyzacji pojęć ekonomicznych; stąd charakterystyczny, specyficzny język przepisów regulacyjnych); duży stopień znaczenia i wpływ analizy ekonomicznej (badań rynku); doniosłość wymienionych czynników w sferze

regulacji sektorowej jest nieporównywalna, poza regulacją ochrony konkurencji, z innymi obszarami interwencji państwa w gospodarkę;

11. szczególne prawne środki (instrumenty, mechanizmy) regulacyjne, właściwe wyłącznie dla tej formy interwencji państwa (np. dostęp stron trzecich do infrastruktury czy rozdzielenie funkcji gospodarczych)”

(Regulacja sektora energetycznego w Unii Europejskiej oraz na Ukrainie..., j.w., s. 51-57).

W konsekwencji uważam, że bardziej prawidłowym i adekwatnym terminologicznie pojęciem w przypadku regulacji prawnej sektora sportu byłoby pojęcie „regulacji gospodarczej”, nie zaś „regulacji sektorowej”.

Co do dalszych uwag krytycznych, to brakuje, moim zdaniem, podjęcia zagadnienia finansowania działalności sportowej, z uwzględnieniem wszystkich możliwych źródeł, wraz z ramami prawnymi tego finansowania. Wymienionej problematyce winien zostać poświęcony odrębny rozdział rozprawy.

Podkreślenia jednocześnie wymaga, że Autor zagadnienie finansowania sportu dostrzega, wskazując w ramach badań nad modelem organizacji sportu (np. s. 319 i n., czy w ramach analizy polskiego systemu organizacji sportu – s. 341), że państwowe finansowanie sportu (w różnej formie) stanowi cechę tzw. modelu interwencjonistycznego (s. 328). Tymczasem, dla przeciwstawienia, w tzw. modelu nieinterwencjonistycznym finansowanie sportu pozostawia się sferze prywatnej.

Z drugiej jednak strony zauważyć należy, że pracę liczącą łącznie 480 strony maszynopisu, w tym 452 stron tekstu podstawowego, uznać można za obszerną. W konsekwencji jej powiększenie o kolejny, istotny rozdział, doprowadziłoby do nadmiernego rozbudowania tekstu (jego „rozdęcia”). Można by natomiast sugerować kontynuację badań Autora we wskazanym kierunku i prezentację wyników badań w kolejnym naukowym opracowaniu.

Wreszcie poddać krytyce należy stosowanie przez Autora terminu „mechanizm” (mechanizm prawny). Pojęcie ‘mechanizm’, często wykorzystywany w nauce prawa, co do zasady jest właściwy dla nauk ekonomicznych, nie zaś nauk prawnych. Co więcej, zauważyć należy, że Autor jednocześnie stosuje różną terminologię, raz stosując określenie ‘prawne mechanizmy’, innym razem ‘formy organizowania’, ‘środki prawne’, ‘środki i formy prawne’, ‘prawne formy działania’, ‘instrumenty i formy prawne’, ‘prawne instrumenty oddziaływania’, ‘instrumenty regulacyjne’, ‘instrumenty reglamentacyjne’. Moim zdaniem za bardziej prawidłowe z prawniczego punktu widzenia uznać należy stosowanie określenia ‘instrument’, zaś za najbardziej poprawne należy uznać stosowanie pojęcia ‘środek’ (prawny środek). Jednocześnie można

zauważyć, że pojęcia „mechanizm” używała już sama Pani Profesor Teresa Rabska w swej monografii pt. *Prawny mechanizm kierowania gospodarką*, Wrocław 1990, mając jednak na myśli ogół środków prawnych (system; instrumentarium).

Podkreślenia wymaga, że wszystkie wymienione niedoskonałości nie umniejszają w żadnej mierze przeważających zalet recenzowanej pracy, którą uważam za bardzo cenną i dobrą naukowo.

Na wszystkie postawione pytania (tezy) autor znalazł odpowiedzi. Może nie zawsze w pełni precyzyjne, nie zawsze odpowiednio umotywowane i rozbudowane - mogące ulec dalszemu rozwinięciu - niemniej w pełni satysfakcjonujące.

Recenzowana rozprawa z jednej strony ma charakter systematyzujący i porządkujący badaną materią. Zebraniu i uporządkowaniu podlegają tak zarówno przepisy prawne, jak i stanowisko orzecznictwa oraz poglądy doktryny w ramach obranego przedmiotu badań. Z drugiej jednak strony należy zauważyć, że rozprawa wykracza poza czyste usystematyzowanie i porządkowanie materii badawczej, co stanowi zdecydowany walor rozprawy.

V.

Autor wykazał się dość dobrą znajomością literatury polskiej. Autor sięga do literatury zagranicznej, co poczytać należy za zdecydowaną zaletę recenzowanej pracy.

Na marginesie nie można nie zauważyć braku istotnych wybranych pozycji polskiej literatury w zakresie regulacji działalności sportowej, jak: *Sport i media - problemy prawne*, pod red. M. Kępińskiego, Wydawnictwo Poznańskie 1997; *Unia Europejska i sport : implikacje członkostwa Polski w Unii Europejskiej dla polskiego sportu*, pod red. J. Foksa, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych 2006; A. Szwarc, *Tzw. sprawa Bosmana z polskiej perspektywy*, Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego, Wydawnictwo Poznańskie 2006; *Prawne problemy sportu żużlowego*, pod. red. A. Szwarca, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2011; M. Gniatkowski, *Ustawa o sporcie : komentarz*, Presscom 2011; M. Kaliński, M. Szwaja, *Klub sportowy jako system otwarty w warunkach gospodarki wolnorynkowej - koncepcja, modele, zasady działania* [w:] Sport Wyczynowy, Warszawa 2012; tychże autorów: *Funkcje samorządu terytorialnego w sferze kultury fizycznej* [w:] Sport Wyczynowy, Warszawa 2011; A. Sznajder, *Marketing Sportu*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne 2012. Ponadto brakuje znajomości wielu prac takich polskich autorów z obszaru prawa sportowego jak (niekiedy Autor przywołuje tylko wybrane prace wymienionych znawców przedmiotu): J. Barta, R. Markiewicz, W. Cajsels, M.

Cejmer, A. Chlebowska, J. Kosowski, J. Kudła, P. Łebek, R.B. Martins, K. Piątkowska, R. Piechota, K. Rutkowska, A. Sabal, M. Schimke, J. Sobczak, K. Tomczyk, J. Uchańska, S. Zemanek.

Gdyby Doktorant decydował się na publikację przedmiotowej rozprawy, należały poszerzyć odniesienia do literatury polskiej o pozycje w/w autorów.

VI.

Układ pracy, jej struktura oraz kolejność analizowanych zagadnień nie budzą większych zastrzeżeń. Autor w sposób prawidłowy uporządkował podjętą tematykę badawczą. Proporcje między poszczególnymi rozdziałami są prawidłowe.

Praca jest napisana językiem przystępnym i klarownym. Na aprobatę zasługuje konstrukcja zdań pracy. Zdania te są proste, krótkie, ale jednocześnie komunikatywne i treściwe. Należy poczytywać wymienioną cechę jako zdecydowaną zaletę recenzowanej rozprawy.

Na powyższą ogólną ocenę nie wpływają drobne błędy, tzw. literówki (np. s. 23: „a” zamiast „ą”, itd.).

Razi natomiast zbyt częste używanie czasownika „dedykować” czy przymiotnika „dedykowany”. Jest to zaczerpnięcie z języka angielskiego (tzw. kalka językowa), i ma oznaczać „adresowanie”, „przeznaczenie”, „służenie czemuś” (patrz s. 14, s. 19, s. 21, s. 202, itd.). Podobnie ze słowem „zalegitymizowane” (s. 14).

Zaletą pracy jest wystąpienie elementu graficznego (s. 202), ukazującego strukturę organizacyjną sportu w Polsce.

VII.

Podjmując się całościowej oceny rozprawy doktorskiej pana mgr. Jarosława Bączyka podkreślenia wymaga walor poznawczy pracy. Ponad wszelką wątpliwość materia podjęta przez Autora, w takim ujęciu, nie doczekała się tak kompleksowego i dogłębnego opracowania. Można więc uznać pracę tę za pionierską. Uznanie przez Autora regulacji sektora sportowego za przejaw regulacji gospodarczej (u Autora: regulacji sektorowej) oraz zręczne i merytorycznie ugruntowane wykazanie tej tezy uważam za przełomowe i stanowiące istotny wkład do nauki prawa, przede wszystkim w zakresie publicznego prawa gospodarczego.

Analiza podjętego zagadnienia jest rzetelna i solidna tak pod względem warsztatowym, merytorycznym, jak i formalnym.

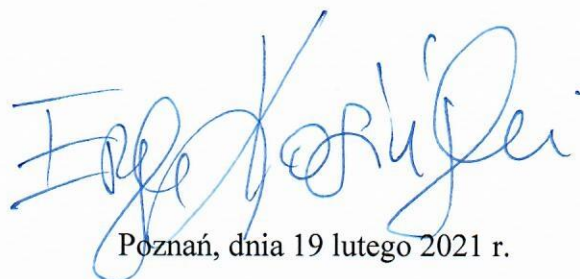
Recenzowaną pracę uznać należy za szczególnie cenną z naukowego punktu widzenia, jak i od strony praktycznej.

W konsekwencji pragnę wyrazić stanowisko, zgodnie z którym zalety pracy stanowiąc przeważają nad jej mankamentami, które na marginesie uznać należy za względnie niewielkie.

VIII.

Uwzględniając wszystkie powyższe uwagi uważam, że recenzowana rozprawa w pełni odpowiada wymaganiom pracy doktorskiej przewidzianym w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1-3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669), to jest stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną doktoranta w dziedzinie nauki prawa oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, wobec czego wnoszę o dopuszczenie pana mgr. Jarosława Bączyka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Ponadto w związku z tym, że recenzowana rozprawa doktorska pana mgr. Jarosława Bączyka pt. *Sportowa działalność gospodarcza. Pomiędzy regulacją a reglamentacją* prezentuje szczególnie wysoki poziom merytoryczny biorąc pod uwagę rangę rozwiązywanego problemu oraz zakres i jakość badań, wyróżnia się oryginalnością oraz posiada szczególne walory poznawcze, wnioskuję o przyznanie wyróżnienia przedłożonej mi do recenzji rozprawy.

Poznań, dnia 19 lutego 2021 r.